

2001
NIT

Õhtu

Tähenärija
ja Kriksadull

Mere
ääres

Suu peale
kukkujad

Suvi jõe
kaldal

Rongalapse
tänu

Piisonid

TÄHENÄRIJA JA KRIKSADULL

AINO PERVIK

Tähenärijal on sõber ka. Sõbra nimi on Kriksadull. Kriksadull just eriti täpsusest lugu ei pea, temal kipub tihti kõik käes segi minema.

Kriksadull elab tillukeses majas väikesel saarel keset luigetiiki. Tiik seisab vana pargi servas. Teisel pool parki lõpebki maa ära ja algab meri. Selle tiigi pärast on Tähenärija alati natuke hädas, kui tahab Kriksadullile külla minna. Harilikult hüüab ta nii kaua tiigi kaldal, kuni Kriksadull teda kuuleb. Siis ujub Kriksadull üle tiigi, võtab Tähenärija selga ja viib saarele. Tähenärija ise ujuda ei oska.

Täna hüüdis Tähenärija asjatult. Kriksadull ei

tulnud ega tulnud. Lõpuks ujus lähemale üks luik. Luik küsis:

"Tahad saarele minna? Ma võin viia."

Tähenärija oli väga rõõmus. Ta hüppas luige selga ja oli peagi saarel.

Niipea, kui Tähenärija saarel jalad kindlalt maha sai, pistis ta jooksu. Tähenärija kihutas Kriksadulli ukse taha ja koputas. Ta oli väga mures. Tähenärija kartis, et Kriksadulliga on ehk midagi juhtunud.

Tähenärijal tuli tükk aega koputada, enne kui Kriksadull ukse lahti tegi. Kriksadull kiirustas kohe tuppa tagasi.

"Mul on öudselts põneva koha pealt pooleli!"

hüüdis ta. "Tule sisse!"

Tähenärija pühkis jalad hoolega puhtaks ja läks tuppa.

Kriksadull oli kõhuli vaibal ja luges raamatut.

"Mul on nüüd raamatukogu," teatas ta. "Vaata!"

Ja ta näitas Tähenärijale raamatut.

"Ja kus su teised raamatud on?" küsis Tähenärija.

"Rohkem polegi," vastas Kriksadull.

"Raamatukogu peab olema ikka mitu raamatut," lausus Tähenärija. "Muidu ei ole kogu."

"Kuidas mul siis raamatukogu ei ole, kui mul on kogu raamat!" vastas Kriksadull. "Oled ikka üks igavene tähenärija."

Tähenärija jäi vait. Ta ei tahtnud vaidlemisega sõbra rõõmu rikkuda. Kuigi tal oli tuline õigus, sest kogu raamat ja raamatukogu pole sugugi üks ja seesama asi.

Nad hakkasid raamatut vaatama.

Raamatul oli kaks kaant ja üks leht kahe kaane vahel. Lehele oli kirjutatud:

"See on Kriksadulli raamat."

Ja oligi kogu jutt. Kriksadulli meelest oli see äärmiselt põnev jutt. Ta luges seda aina uuesti algusest lõpuni ja jälle otsast peale ega suutnud kuidagi lugemist pooleli jätta.

Tähenärijale meeldis Kriksadulli raamat nii väga, et ta otsustas muretseda ka endale isikliku raamatukogu. Kuid Tähenärija mõtles, et temal võiks olla mitu raamatut, ikka terve kogu. Ja jutt iga raamatu sees võiks olla hoopis:

"Tähenärija raamatukogu."

Ja raamatutes võiks olla pilte. Ja mõni hästi pikk jutt võiks ka olla. Näiteks:

"Tähenärija raamatukogus on Tähenärija kõige lemmikumad raamatud."

MERE ÄÄRES

LILII REMMEL

"Mina tahan kohe vette minna!" hüüab Timm, kui ema ja isa on kotid rannaliivale pannud. Ta viskab oma sandaalid jalast ja pistab mere poole jooksu. Isa tormab talle järele ja just natuke enne vette jõudmist püüab kinni. "Nüüd sa oled kiil!" hüüab isa ning tõstab Timmi kõrgele pea kohale.

"Lase lahti! Ma ei ole mingi kiil!" rabeleb Timm. "Mis sa segad! Ma tahan vette!"

Aga isa hoiab oma kiili kindlalt süles ega lase teda maha.

"Vaata merd!" lausub isa. "Mitte kedagi ei ole vees! Isegi kalda ääres mitte!"

"Miks?" küsib Timm ja püüab sülest välja väänelda.

"Suve algus alles ja täna on esimene rannailm. Meri pole jõudnud veel soojeneda. Veel paar-kolm niisugust päeva ja vat siis vast võib ujuma minna," arvab isa ning läheb, Timm kaenlas, ema juurde. Ema on juba rannalinad laiaili laotanud ja päevitusriided selga pannud.

"Kas sa tead, isa ei lasknud mind üldse vette!" kaebab Timm.

"Sa oleks tahtnud kohe niimoodi riietega minna?" muigab ema ja lisab: "Vesi on kindlasti külm. Aga võta nüüd riidest lahti. Päevitada on ka väga mõnus."

Timm paneb oma uued ujumispüksid jalga. Need on sinised ja kuldkala on peal. Timm on pükste üle väga uhke. Kuigi täna polegi need ujumispüksid, sest ujuma ju ei lubata.

Ema kreemitab Timmi päevituskreemiga kokku. "Tule nüüd meie juurde!" kutsub seejärel ja heidab päevituslinale.

"See ei ole üldse tore! Vette minna ei lubata ja nüüd peab veel lamama!" hüüab Timm vihaselt.

"Ei pea lamama," lausub isa. "Võta oma mänguasjade kott ja hakka mängima. Ainult ära meile liiva peale aja!"

Timm võtab koti ja läheb natuke eemale. Siis kallab ta kogu oma varanduse välja. Liivaämber, sõel, kühvel ja reha, liivavormid, purjepaat ja plastmassist karu. Timm sõelub natukene liiva ämbrisse, teeb paar liivakooki ja paneb karu neid sööma. Aga üksinda mängida on igav. Ja nii väga tahaks merre minna. Timm piilub ema-isa poole. Need lesivad rahulikult. "Lähen katsun korra käega vett," mõtleb poiss ja hakkab mere poole minema. Algul aeglaselt, aga mida lähemale merele, seda kiiremini.

Oh kui mõnus on meri! Timm tahaks nii väga vees olla ja muudkui sulistada. Aga keeld oli väga selge. Poiss proovib käega. Päris hea! Nüüd tahaks ka varbaga proovida. Timm paneb varbad

Illustreerinud TIINA REINSALU

Liiv ja vesi

LILII REMMEL

ette. Uhh! Külm! Aga seda põnevam.

"Nüüd lähen jalgupidi vette," mõtleb poiss ja seisabki meres. Külm jutt jookseb välguna mööda jalgu-selga juusteststeni. Timm pigistab silmad kinni, plätsib jalgadega vett ja kiljub. Järgmisel hetkel on ema ja isa tema juures.

"Kohe veest välja!" kamandab ema pahaselt. "Kui sina ennast nüüd ära külmetad, siis ei saagi enam randa tulla. Kannata veel mõni päev, siis vast saab merre minna."

"Hakkame parem koos liivalosse ehitama!" ütleb isa.

"See on hea mõte," arvab Timm. "Liivalossi ehitades võib mõni päev ju ka kaldal kannatada."

ANDRUS NORAK
PÄÄSUKE

JUULIKUU, JUULIKUU,
PÄÄSUKESTE LIDIN ÜLE MAA.
ÜKS LENDAS JÄRSKU TUPPA
JA ENAM VÄLJA EI SAAND.

HOOGA LAHTISEST UKSEST
SISSE, TOAS RINGI EKSLES,
SIIS LENDAS VASTU AKENT
JA KLAASIL HIRMUNULT PEKSLES.

VÖTTIS UUESTI HOOGU,
KUID IKKA EES SEISIS KLAAS.
LÕI ENNAST ÄRA JA VÄRISES
ABITU TOMBUNA MAAS.

TUNDUS JUSTKUI MA ISE
RABELEKS VASTU RUUTU,
VABADUS KATSUDA KÄEGA,
KUID IKKA PIHKU EI PUUTU.

PÄÄSUKE VÄIKE JA SOE
ÄREVALT PIHUS MUL TUKSLES.
LÄVELT LASIN TA LENDU
JA SULGESIN HOOLEGA UKSE.

MUNAST OTT ARDER
LINNULENNULT

LINDUDEL EI OLE NABA,
LINDUDEL ON SULESTIK.
PAABULINNU UHKE SABA
ON KUI ILUTULESTIK.

LINNUL POLE NABA, KUNA
TEMA SÜNNIKOHT ON MUNA.
MUNA PESSA POTSAB KÕHUST,
LIND EI SÜNNI ÜKSNES ÕHUST.

OTT ARDER
KINDEL KOHUSTUS

ON IGA INIMLAPSE KOHUS
PAAR KORDA AASTAS OLLA NOHUS,
TEISTE RÕOMUKS AEVASTADA,
ISEENNAST VAEVASTADA.
KELLE TERVIST SEE EI LAASTA,
AEVASTAGU TERVE AASTA!

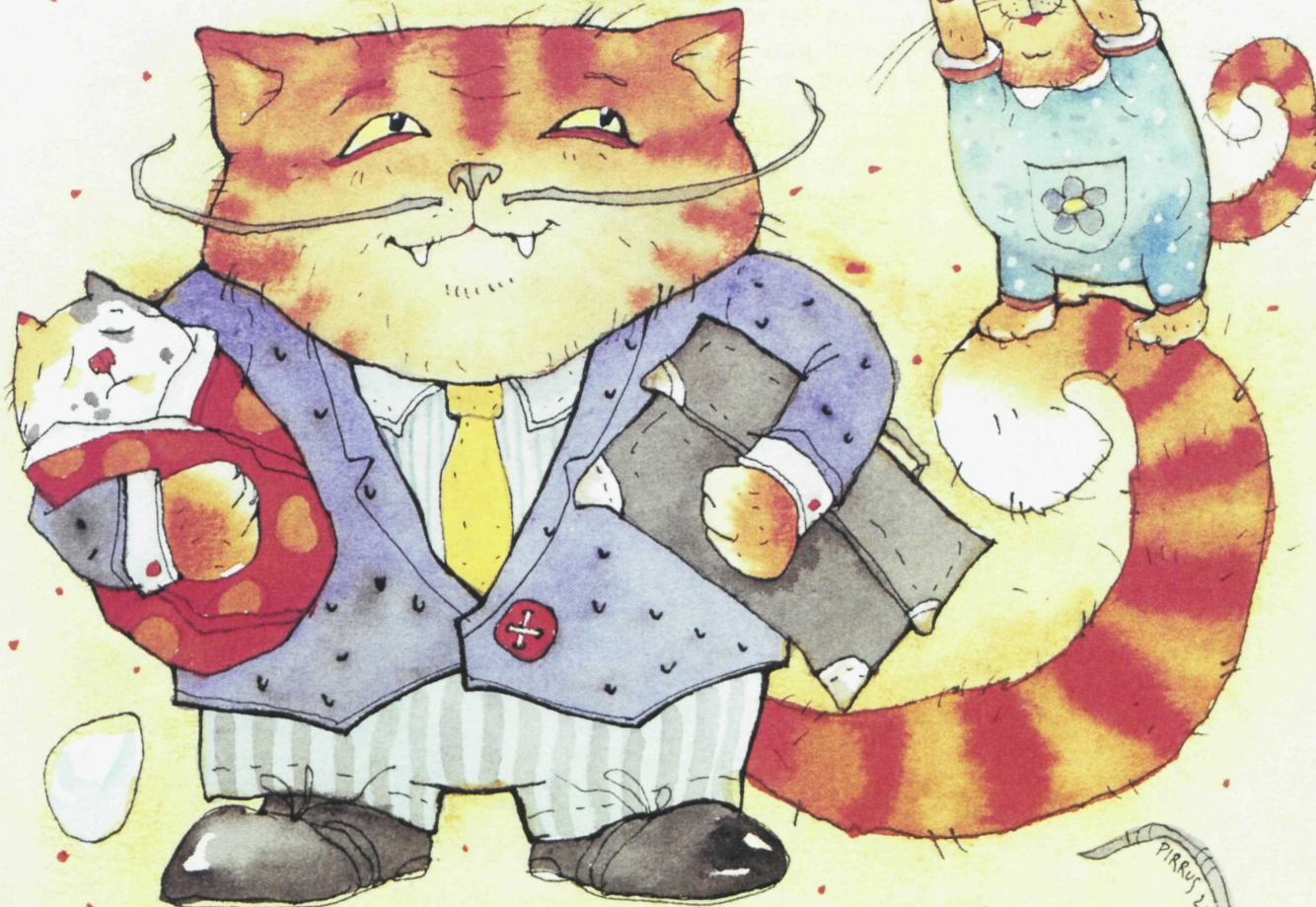

ANDRES JAAKSOO
ISA TÖÖ

"ISA, ISA, MIS ON ISA TÖÖ ?"
"ISA TÖÖ ON HOIDA ÕILMEIS SUGUPUU,
ET SEAL IKKA VÄAKSUKS MÕNI VÄIKE SUU.

AGA PEALE SELLE, LÖÖ VÕI MAHA,
TEENIDA TAL TULEB HIRMUS PALJU RAHA,
ET SAAKS PERE TÄNA, HOMME SUPPI, PRAADI,
LAPSED LIMPSI, PEPSIT, NÄTSU, ŠOKOLAADI.

SEE, MU LAPS, ON ISA IIDNE TÖÖ.
SEE, MU LAPS, ON VÄGA RASKE TÖÖ."

ANDRES JAAKSOO
HIIRE TÖÖ

"ISA, ISA, MIS ON HIIRE TÖÖ ?"
"OLGU PÄEV VÕI OLGU PIME ÖÖ
OLLA HIIR, KES PÖNNAMA EI LÖÖ,
HOIDA JALAD KÄRMED, PAINDUV VÖÖ.
SIIS JU ÄRA TEDA KASSIMAIT EI SÖÖ.

SEE, MU LAPS, ON HIIRE IIDNE TÖÖ.
SEE, MU LAPS, ON VÄGA RASKE TÖÖ."

ANDRES JAAKSOO
KASSI TÖÖ

"ISA, ISA, MIS ON KASSI TÖÖ ?"
"EKS TA PIIMA LIMPSI, KRÖPSE SÖÖ,
EKS TA MEIE LÖBUKS NURRU LÖÖ,
MÄSSI MEIE JALGADELE OMA SOOJA VÖÖ.

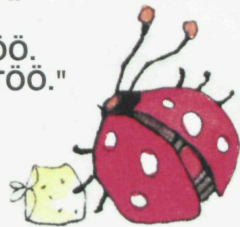
EKS TA MAGA, EKS TA IKKA MAGA,
AJA MUUDKUI OMA SABA TAGA,
ÖÖSEL AGA, SÜDAÖÖSEL AGA
HIIRI UTSITA JA NEILE HIRMU JAGA.

SEE, MU LAPS, ON KASSI IIDNE TÖÖ.
SEE, MU LAPS, ON VÄGA RASKE TÖÖ."

ANDRES JAAKSOO
KOJU

VÄIKE TÄPILINE LEPATRIINUPOJU
VÄSINUNA LENDAS ÜLE AASA KOJU.
TEADIS: SEAL JU, SEAL JU, RIDI-RADI-RUDI,
OOTAB TEDA PIIM JA MAGUS LEHEPUDI.

VÄIKE VAPPER RAHMELDAJA PISIPOJU
VÄSINUNA RÜHKIS ÜLE ÕUE KOJU.
TEADIS: SEAL JU, SEAL JU, RIDI-RUDI-RADI,
OOTAB TEDA MAGUS PUDER, PIIM JA PADI.

PIRKUS 2001

IRA LEMBER

SUU PEALE KUKKIJAD

Kui poiss rõõmsalt tuppa tormas, võttis morn vanaisa teda vanasõnaga vastu:

"Kus tegijaid, seal nägijaid."

Poiss ei osanud seepeale midagi kosta.

"Ma nägin aknast," ütles vanaisa. "Kas sul häbi ka on?"

Poiss noogutas. Ta patsutas korraks oma punnis taskuid. Häbi tegi rõõmu hulga vähemaks.

"Kas meie aia õuntest sulle ei jätku?"

Poiss noogutas taas. Jätkub, tähendas see noogutus.

"Aga miks sa siis naabrite õunapuu kallale läksid? Kas sa ei tea, kuidas sellist tegu

nimetatakse?"

Poiss teadis, aga ei vastanud. Ja tema näos polnud rõõmust enam raasugi järele jäänud.

"Nüüd siis oled suu peale kukkunud, ah?" ütles vanaisa kurjalt.

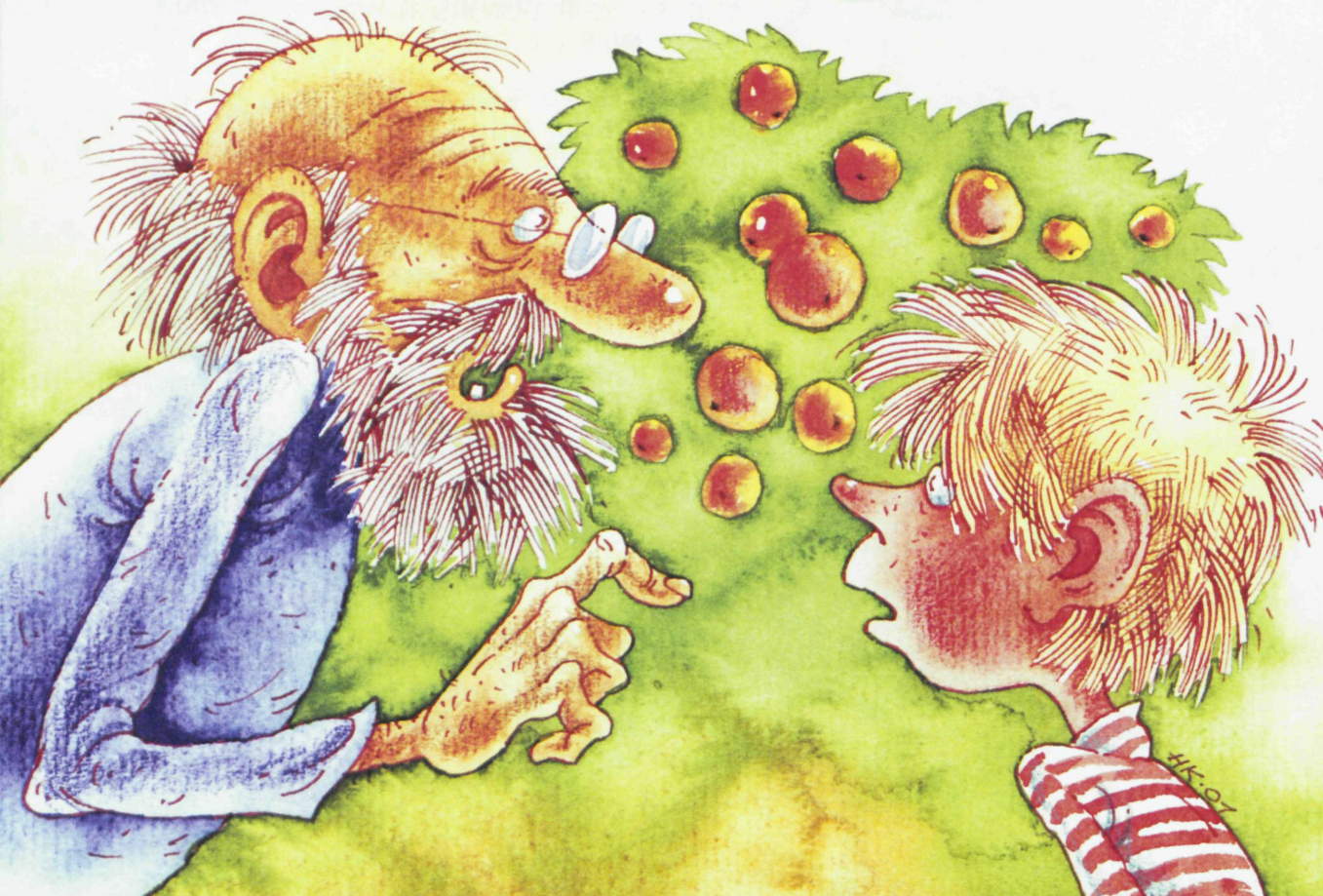
Poiss keeras pilgu maha.

"Mulle paistab, et sa ei taha või ei leiagi õigeid sõnu, et oma häbitegu vabandada."

Ent poiss siiski leidis.

"Ma tahtsin,...noh, kui mina ükskord vanaisa olen...et saaks teiste vanameestega rääkida, et küll oli ikka vanasti vahva õunaraksus käia."

Nüüd tundus, et vanaisa ise on samuti suu peale kukkunud.

OLEV MERIVEE MURAKAMARI

NIPSTI, NAPSTI NOPIB PAPS
KULDSEID MARJU RABAS,
AGA PISIKENE LAPS
KÖNNIB ISA SABAS.

ÄRA MARJU KORVI VII!
ARVAB RABAS LAPS.
MINU SUU ON HOOPIS SIIN,
OLE MÕNUS, PAPS!

KORVI VIIME ÕHTUL KOJU,
VÄIKE KAVALPEA.
NOPI ISE, ARMAS POJU,
MURAKAD ON VAATA, SEAL!

NIPSTI, NAPSTI NOPIB PAPS
KULDSEID MARJU RABAS.
AGA PISIKENE LAPS
NOPIB ISA SABAS.

HENNO KÄO

KUIDAS LOODI INIMENE

Igal pool maapeal kihas elu. Putukad sumisesid. Linnud laulsid. Metsad olid täis loomi. Jõgedes, järvedes ja meres leidus palju kalu. Aga kõik polnud veel kaugeltki valmis. Et Vanaisal olid käed tööd täis ja tal polnud mahti kõigel silma peal hoida, seadis ta ametisse abilised. Nõnda oli igal mäel ja metsal, jõel või järvel oma valitseja. Igal suuremal kivilgi. Neid valitsejaid on ka haldjateks kutsutud.

Haldjad olid muidugi nähtamatud. Aga kui nad tahtsid või kui see oli vajalik, võisid nad end ka näidata. Nende ülesandeks oli hoida ja kaitseda. Ja vaadata, et kord oleks majas.

Jah, kõigel olid valitsejad juba olemas. Ainult loomi ei valitsenud keegi. Vanaisa pidas pikalt aru. Puhkas siis natuke ning mõtles veel. Ja mõtleski välja. Ta tahtis luua veel ühe looma. Aga sihukese looma, kes oleks teistest loomadest pisut targem. Et oskaks siis teisi loomi hoida ja kaitseda. Ja vaadata, et kord oleks majas.

Imes siis Vanaisa vikerkaarega merest vett, võttis maast mulda ja metsast oksaraage. Kõigest sellest tegigi ta valmis esimese targa looma. Mereveest sai veri, mullast ihu ja oksaraagudest juuksed. Selle looma nimetas Vanaisa inimeseks. Samamoodi tegi Vanaisa ka teise inimese. See sai natuke teistsugune. Ja pidigi saama. Sest see oli naine.

Inimesed olid väga ilusad ja meeldisid Vanaisale. Peagi sai neid palju. Nad olid uudishimulikud ja töökad. Ka nutikust paistis neil jätkuvalt. Nad ehitasid endale majad, pidasid jahti ja harisid põldu. Loomade üle valitsesid nad hästi. Nii hästi, et mõned neist hakkasid koguni inimeste juures elama. Neist said koduloomad.

Inimesi sündis ikka rohkem ja rohkem. Aga maa oli suur ja kõik mahutasid lahedasti ära. Toitu jätkus kõigile. Ometi leidus keegi, kellele see ilus elu ei meeldinud. Mis sa arvad, kes see oli? No muidugi! See oli Vanaõelus ise!

Vanaõelus hiilis inimeste hulgas ringi ja sosistas paljudele midagi kõrva. Teadagi mida. Ühele ikka, et su naabril on parem põllumaa. Teisele jälle, et kuule, sinu naabril on hoopis rammusamad koduloomad. Ja mõlemale, et ära ole loll, võta naabri omad endale! Saa rikkaks! Saa valitsejaks mitte ainult loomade, vaid ka teiste inimeste üle!

Nõnda külvas Vanaõelus ahnusesemet. Ja see kandis vilja. Relvad, millega seni vaid jahil oli käidud, lasti nüüd käiku teiste inimeste vastu. Naaber oli naabril natist kinni. Küla kakles külaga. Rahvas sõdis rahvaga.

Vanaisa vaatas ja mõtles. See ei meeldinud talle. Ta tundis ennastki süüdlasena. Oh, miks ei olnud ta andnud inimesele nii palju tarkust, et

see Vanaõeluse kiusamisele oleks suutnud vastu panna!

Vanaisa oli inimesi armastama hakanud. Sellepärast ei hävitanud ta neid, vaid saatis karistuseks ja hoiatuseks loodusõnnetusi ning tõbesid. Ja näljahäda. Ega see küll palju ei aidanud. Kui inimesed pisut toibusid ja kosusid, hakkasid nad jälle otsast peale.

Kui sa pisut ringi vaatad, siis näed, et kõik see kestab tänase päevani. Kusagil on ikka naaber naabril natist kinni. Või kakleb küla külaga, rahvas rahvaga. Karistustest hoolimata tahavad inimesed muudkui teistest rikkamaks saada. Kõik Vanaõeluse külvatud ahnusesemne süü.

Ka Vanaisa näeb seda kõike. Ta muretseb oma ülekäte läinud laste pärast. Aga tal on hea meel, et nii palju on ka häid inimesi. Emme ja issi ja õeraas ja vennas ja kes kõik veel! Sina ja mina muidugi ka. Sõbrantsid ja sõbrad veel takkapihta.

Vanaisa teab, et tema külvatud ahnusesemne saab ükskord Vanaõeluse ahnusesemnest võitu. Aga see võtab veel natuke aega.

Illustreerinud HENNO KÄO

SUVI JÕE KALDAL

Neli lahutamatu sõpra

Neid on neli sõpra. Vaadake pilti, kus sillakesel jalgu kõigutatakse. Agnes, Nele, Karl ja Andres. Agnes ja Andres on õde-venda, Nele ja Karl samuti. Jõgi, mis nende laste suves vägagi oluline, on Pirita jõe lisajõgi Kuivajõgi. Säärane salapärane jõgi, mis kohati end maa alla peidab ning siis jälle välja ilmub. Kui ilm on pikalt kuiv olnud, hakkavad Roogoja talu kohal suurte kivide lagipead veest paistma. Siis oli võimalik kivilt-kivile hüpatas üle jõe saada. Veerohkel ajal viis kummipaati teisele poole jõge. Paat ise muidugi ei viinud. Andres tõmbas jõe kohale puu küljest puu külge tugeva nõõri. Paadis istuja sikutas sellest hoides end üle jõe.

KUIDAS MÄNGUKODU EHITATI

Millest saab kodu alguse? Eks ikka majast, mängukodu puhul muidugi onnist. Onn taheti teha suur – köök ja neli tuba. Ei, ikka kuus tuba, sest neljal sõbral oli veel kaks linnasõpra, kes suveks sageli Roogojale tulid.

Ehitusmaterjal kasvas kohapeal. Sirged lepad langetati nii, et Andres ja Karl ronisid peene puu otsa ja kallutasid seda seni, kuni tüvi praksatusega murdus. Latv ja oksad kõlbasid püstkoja katematerjaliks. Teravate tüügaste mahasaagimiseks oli väike saag üle jõe toimetatud.

Kes võis aimata, et jõetagine metsik tihnik ehitajatele ka kinnitusmaterjali pakub. Võsas avastati väänkasvud, mis end ümber puude mähkides kõrgele kergitasid. Ronitaim humala väädid läksid käiku. Need olid nagu nõõr, mida sai piirdeaiaks tõmmata ja püstkojaseinte kokkusidumiseks kasutada.

Nii see ehitamine käis. Kui suur onn valmis ja selle mõnud ära proovitud, tuli tahtmine magamiseks veel teine koda ehitada. Kus magab üks metsikusse laande kodu rajav seikleja? Maapinnal küll mitte, jõest võib krokodill välja roomata. Rippvoodi peab olema nagu teleris nähtud. Kartulikotte leidus Roogojal rohkesti. Aidalakas avastati roostes puur, millega kunagi oli jäässe auke puuritud. See kõlbas suurepäraselt postide püstitamiseks. Kes oleks muidu suutnud rippvoodi poste, mille külge kartulikotid seoti, maasse rammida.

Sedaviisi siis teispool jõge elati. Suured inimesed, vanaema, ema, isa sealset elu ei seganud. "Mina pole sinna oma jalgagi tõstnud," ütleb vanaema Aili. Jõe taga oli laste riik. Kas suured inimesed üldse teadsid, mis kõik seal pähe tuli? Et mõni aeg oldi merehädalised üksikul saarel? Et võssa raadati aed, kuhu esimesena istutati vaarikad? Et ükskord kalamehi märgates otsustati olla külalislakked ja mudast kohvi valmistada? Vaevalt küll.

Pikk talv tegi onniseinad hõredaks

ANDRES JA TRAKTORID

Andres oli kaheaastane, kui ta õuel seisnud külviku reguleerimisrattakest käis kruvimas. Isa Taavi pidi pärast terve hektari põldu uuesti seemendama.

"Kui poissi tahtsid üles leida, tuli traktor käima panna," ütleb vanaema Aili. "Kohe jooksis Andres kohale."

Nüüd on Andres juba kogemustega traktorist. Eelmisel suvel istus ta pidevalt traktoriroolis, kui heinapalle koju veeti. Aasta võrra noorem Karl oma kodus samuti. Käikude vahetamiseks tuli poistel püsti tõusta või põlvili istmele ronida, kuid tööd see ei seganud.

Kui põlde on tarvis rullida, siis see jääb tänavu Andrese ülesandeks, ütleb Andrese isa.

Üle jõe mänguelu, koduõuel tööelu, võiks kõigi nelja lapse kohta öelda. Aga seda, kus ja milles nad suurte abistamist loomulikult peavad, ma siin üles lugema ei hakka. Heidame selle asemel pilgu ühte tänavuse aasta maikuu pärastlõunasse Roogoja talu õuel.

Andres on sirgunud. Nüüd ulatub ta käike vahetama

PÄRASTLÕUNA TALUÕUEL

Külviaeg on täies hoos. Roogoja peremees Taavi valmistub põllule minema.

"Andres, too roheline kanister! Andres, tõsta külvik üles! Andres, kas jaksad ratast keerata 17 tiiru?"

Mootorijõul maast lahti tõstetud ratas on külviku oma. Kui ta pöörleb, libisevad seeme ja väetis mulda.

Esimene tiir läheb raskelt. Aga siis hüppab Karl appi. Agnes märkab, ja tuleb ka. Nele enam ratta kallale ei mahu.

Isa Taavi on külviku alla kilevaiba seadnud. Mis sinna rabiseb, see kaalutakse ära. Nii saab välja arvutada soovitud külvitihe-duse.

Põrradi-põrradi veereb külvikuga traktor põllule.

Nele ja Karli perelt laenatud teise traktoriga viib Andres seemne- ja väetisekotid järele.

Teistel tuleb meelde, et vanaema taimesilidid on neil sorteerimata. Vanaema Aili on laialdaselt tuntud sordiaritaja, rahvusvaheliselt hinnatud elulõngasortide looja.

Aga ei lähe see töö aialauakese taga takistusteta. Äh-äh-äh näeb varsti kahte sorteerijat, Agnest ja Nelet, ümber maja traavimas. Trahviringid!

Helde aeg, mille eest?

"Ropendamine," ähib Agnes.

Kas sa kuule! Taimesiltidega siblimisel on Agnese suust säärane sõna lennanud, mida pole sobilik öelda. Niisuguseks puhuks on omavaheline range kokkulepe. Patustaja jookseb ümber maja või õue trahviringe.

Aga trahviringid ei ole nüüd küll asi, millega seda lugu lõpetada. Andres on käepärast, kas ta on mõelnud, kelleks ta tahab saada, millega suureks saades tegeleda?

"Sellesamaga," ütleb Andres lihtsalt ja vaatab põllu poole, kus liigub isa traktor, ja kasvahoone suunas, kus sirguvad vanaema istikud.

JAAAN RANNAPI tekst ja fotod

Nii leitakse vajalik külvitihe-dus

RONGALAPSE TÄNU

See lugu juhtus Ida-Virumaal Oonurmes. Perekond Rennelite maakodu lähedal rongapesas uudistasid rongapojad talulapsi, Liisa ja Kadri vaatasid omakorda ronkade toimetamisi. Peagi oli noortel ronkadel aeg lendama hakata ja nii nad pesast kadusid. Ühel päeval paterdas mööda külateed talu poole viletsa olemisega rongalaps. Astus, peatus, vaatas ja astus jälle. Mingil põhjusel ta lennata ei suutnud. Ilmselgelt oli ta otsustanud inimeste käest abi otsida.

Pereisa Toomas tõstis linnulapse aiale. Nii oli tal ohutum. Lind jäi huvi- ga laste toimetamisi vaatama, Kadri ja Liisa aga uudistasid omakorda külalist metsast. Kui esimene uudishimu rahuldatud sai, toodi linnulapsele toitu, mille see kohe aplalt neelas.

Järgnevatel päevadel toitit pererahvas külalist edasi. Niiviisi möödus nädal, kuni rongapoeg äkki ootamatult tiibu lehvitas ning oma metsakoju lendas. Pererahva tegi see veidi nukrakski.

Talus elati taluelu, metsas metsaelu. Möödus paar nädalat. Ja siis äkki oli noor ronk aia peal tagasi. Liisa ja Kadri rõõmustasid, aga lind tuli vaid hüvasti jätma. Ta istus aial vaid pool päeva, siis tõusis lendu. Õhust hüüdis veel hüvastijätuks: "Kronk! Kronk!"

OLEV MERIVEE tekst ja fotod

JÄNKU KOOLITEEL

Jänku hüppab kooliteel,
tal on päikseprillid ninal.
Oma kotti vaatab veel,
kus on pliatsid ja pinal.

Jänku lõpuks kooli jõuab,
aga tunnid juba peal.
Õpetaja jänkult nõuab,
kas tal ikka salmid peas.

Jänku vastab: "Kõik on peas,
ma oskan nüüd ka lugeda,
ma luuletusi hästi tean."
Ning jänku ei saanudki sugeda.

Maarja Teinemaa
Risti Põhikool, III kl

Kevadel täitus 100 aastat lastekirjanik J.Oro (Julius Oengo)
sünnist. Selle tähistamiseks paigutas Vasalemma vald
Vasalemma kooli parki mälestuskivi, kool aga korraldas
ümbruskonna valdade lapsi haarava luulevõistluse. Selle
lehekülje lullad on paremik võistlustöödest.
J.Oro oli pikka aega ajakirja "Laste Rõõm" toimetaja ja
Vasalemma Algkooli juhataja.

TORE KOOL

Mul on tore koolimaja.
Tarkust täis on õpetaja.
Õpetaja oskab
ainult õpetada.
Kui on klass vaikne
on ka õpetaja hea.

Koolis meil on tore olla,
kui sa tahad, tule külla.
Joosta ruumi on küll vähe,
ikka elu on meil lahe.

115 last meil koolis,
õpetaja kõigist hoolib.

Anna-Maria Sepp
Ruila Põhikool, II kl

Illustreerinud EPP MARGUSTE

MINU LOOMAD

Mul on kodus kass Liisu,
kes on väga hea kiisu.
Piima limpsib isuga,
diivanil ta istub ka.

Mul on kodus koer Dolli,
mängida tal meeldib palli.
Hüppab, haugub, kargab ka,
ja siis õhtul magama.

Kairi Keerde
Keila Algkool, II kl

SÜNNIPÄEV

Sünnipäev on imeline päev,
siis palju armsaid sõpru näed,
nad mulle külla tulevad
ja üllatusi kingivad.

Me sööme kooke kõhu täis
ja mäng meil jälle ringi käib.
Kui kahju, et vaid aastas kord
on laual sünnipäeva tort.

Ivo Malve
Vasalemma Põhikool, I kl

PÕRSAS PLIKA

Kui ma jonnin, olen paha,
midagi ei teha taha,
keegi mind ei mängu kutsu,
olen nagu paha notsu.

Mõtlesin, et hakkab heaks,
siis ei muutu enam seaks.
Kuid ei tulnud miskit välja,
jäingi põrsaks, vaata nalja.

Triin Kägu
Vasalemma Põhikool, I kl

UHKKE POSTIPOISS...

Kui Tallinnast Kosele postiljoni tööd uurima sõidan, siis meenub laul postipoisist. Seda laulu on Eestimaal lauldud oma 60 aastat. Laulu refrään kõlab nii:

Uhke postipoiss sõitis kord maanteel,
külalt külla, linnast linna viis ta tee.
Kõikjal uudiseid tõi postipoiss kaugelt,
nüüd vaid möödunud aja mälestus on see.

Laulu postipoiss vedas posti hobusega. Huvitav, huvitav. Kas ka tänapäeval, arvutite ja interneti ajal, suksudega posti veetakse? Ei veeta. Viimane postihobu läks puhkusele selle aasta alguses. Harjumaal Kosel on ühe postiljoni sõiduriistaks uus Peugeot. Autojuht-postiljoni ametit peab Uno Malk. Autod on suurematele sidejaoskondadele muretsenud Eesti Post. Ja ikka selleks, et saadetised kiiremini kohale jõuaks.

Uno esimeseks tööks hommikul on kirjade väljavõtmine postkastidest ja nende viimine sisse. Siin oodatakse postiautot Tallinnast. Räägime postisaadetistest. Töötajad naeravad ja räägivad ELS Ekspressi ehk kiirkulleri teenustest. Kiirkulleriga saadetud post või kaup peab jõudma saajani 24 tunni jooksul. Kord oli Hansapank saatnud Tallinnast oma kontoritele torte. Need tuli kohe kohale viia, sest tordid ju riknevad. Tore üllatus Hansapangalt oma töötajatele. Saabunud kauba hulgas on olnud suuri kappe, mööblikomplekt, jalgrattad ja mida kõike veel.

Kui post saabub, siis lähevad pea kõik töötajad välja seda vastu võtma. Uno tagurdab oma auto postiauto taha. Temal tuleb minna postiringile – viia post Kose-Uuemõisa, Pikaveresse, Alaveresse ja Voosele. Ja sinna minev post tõstetakse otse autost autosse.

Uno vaatab kella, palub ruttu istuda autosse ja lähebki sõiduks Kose-Uuemõisa – nii kolm kilomeetrit. Seal viitab Uno kurepesale. Kurgi

pole sel ajal näha ja pole ka kurepoegi. Hiljem kuulsin, et kureperede vahel toimus kaklus ja munad loobiti pesast välja.

Sõidame tagasi Kosele. Uno annab üle Kose-Uuemõisast saadud postisaadetised. Ja siis läheb sõit Pikaveresse – nii 13 kilomeetrit. Uno

teab sel teel iga küla, teeristi ja isegi üksikut talu. Järsku hüppab kitsale metsateele jänes. Autojuht võtab kiiruse maha ja soovib, et jänku hüppaks teelt metsa.

Teepervel näen piimapukke. Piimapuki tagaküljel on tavaliselt ka kirjakest. Sinnagi poetab Uno ajalehti.

Pikaverest sõidame Alaveresse, sealt Voosele. Kõikjal juba oodatakse posti. Muide, vaadatakse kella. Vaatab seda ka Uno, kuna postivedu käib kindla ajagraafiku järgi. Ja Uno juba niisama ei hiline, sest teda ootavad postiljonid, kes peavad lehed, ajakirjad, kirjad laiali vedama. Nende postiljonide liiklusvahendiks on jalgratas. Päevas tuleb ära sõita 25-30 km ja seda nii suvel kui talvel, vihma ja lumega, kiilasjää ja poriga. Enamus postiljone on naised. Imetlen nende naiste sitkust, vaprust ja vastupidavust. Kosel ootab Unot Tallinnasse suunduv postiauto. Selle juhile annab Uno üle sidejaoskondadest toodud posti. Sellega on postiring lõppenud, töö aga mitte. Uno toob sidest autosse lehed, ajakirjad, kirjad. Nüüd läheme posti kojukandesse, selgitab ta mulle. Ja juba sõidamegi: Kose tänavail, siis Kose ümbruse külladesse. Unole lehitatakse, üks mees peatab Uno auto ja saab oma lehed. Jälgin postiljoni suuremaid vaenlasi – koeri. Mõni tunneb Unot ja on üsna rahulik. Mõni ei tunnista võõrast ja lõriseb seni, kuni aia tagant lahkun, selgitab Uno. Paari tunni pärast on kõik saadetised leidnud oma kirjakesti. Läbi on sõidetud oma 150 kilomeetrit. Ja järgmisel hommikul algab kõik uuesti.

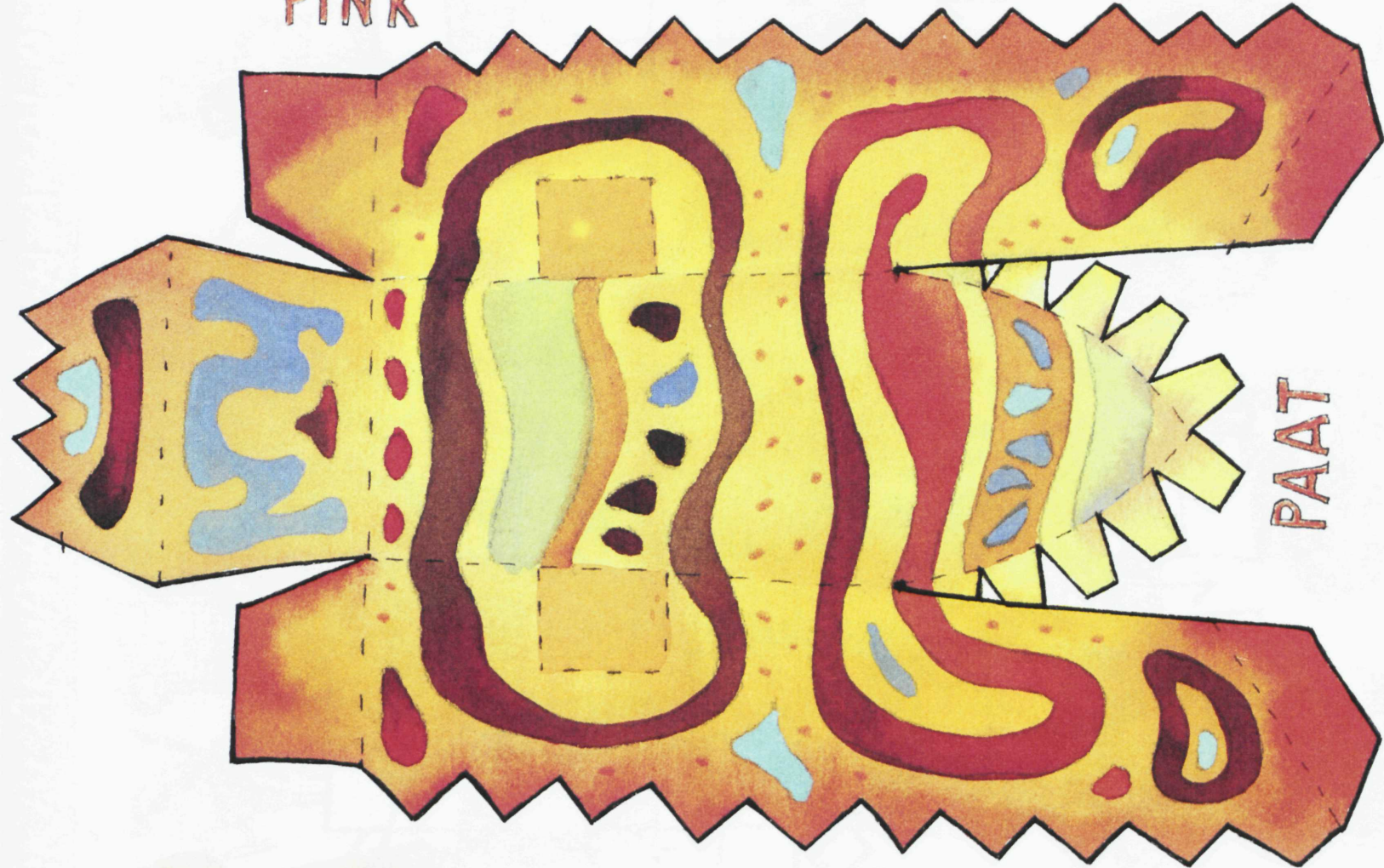
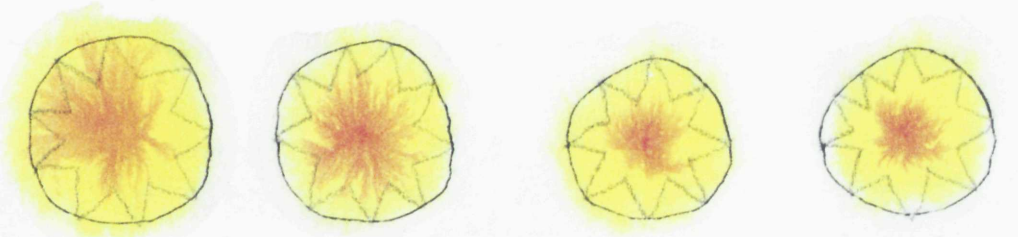
Vabal ajal nokitseb Uno kodumaja juures. Ja veel armastab ta koos perega sõita jalgratastel. Usun, et Uno mõistab ka naisi, kes aga jalgratastel oma igapäevast tööd teevad.

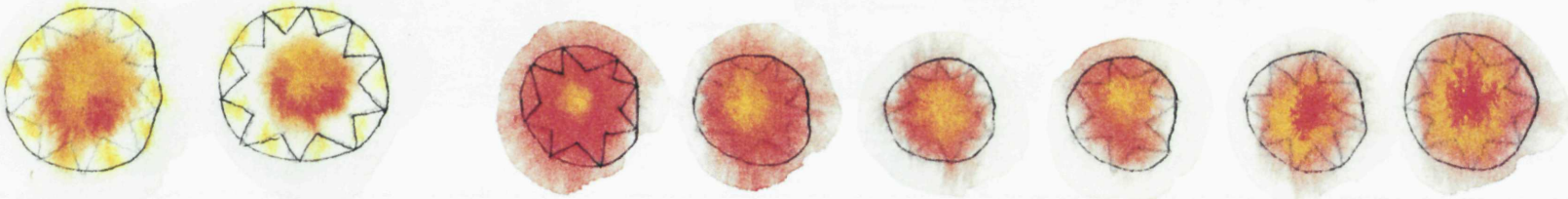
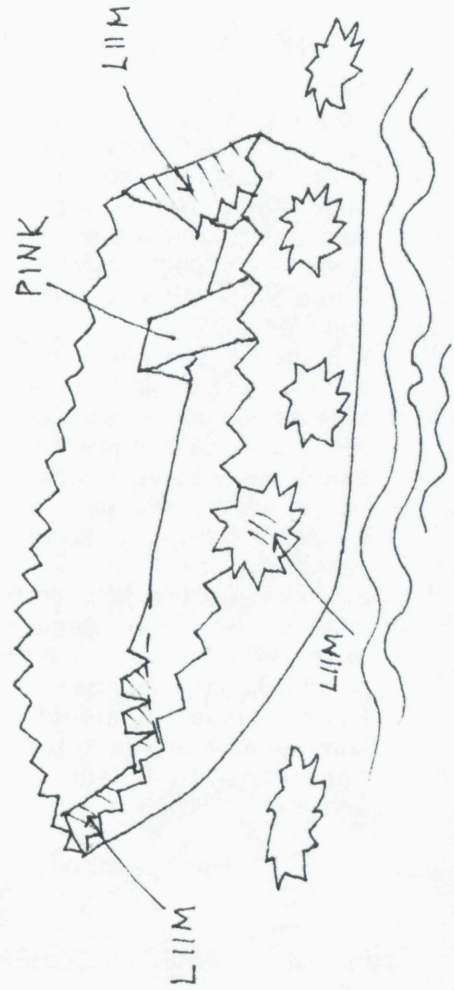
Kose postiringid tegi kaasa
ELJU SILD

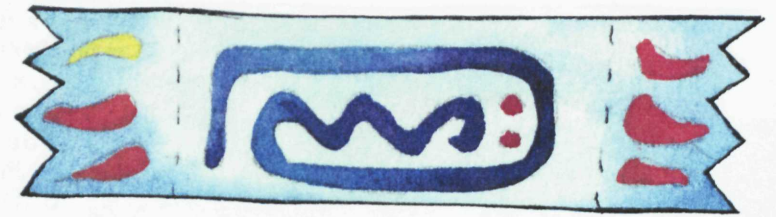
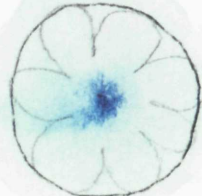
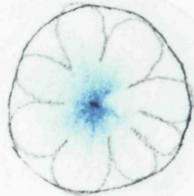
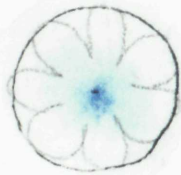
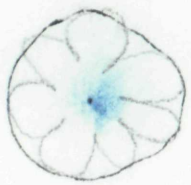

PINK

PAAT

PAAT

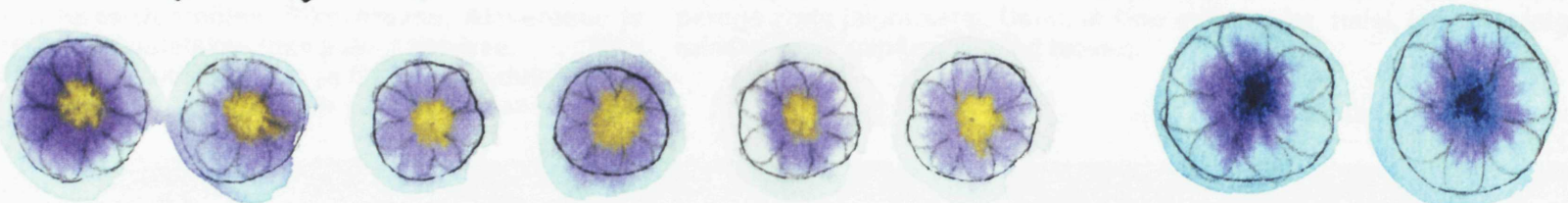
Lõika paat välja, voldi mööda punktiirjoont ja liimi kokku. Alusta ninakumerusest. Tagumine otsatükk voldi paadi sisse ja siis liimi kinni. Nii on paat tugevam. Lõika välja pink ja liimi paadi sisse.

Kui soovid, siis võid oma paati kaunistada lilleõite või tähekestega. Kui sa seda ei tee, siis pane õisi ja tähti ujuma paadi kõrvale vette. Muide, võiksid oma paadile ka nime panna ja selle paadile maalida.

Juhtub aga olema külm ilm ja sa õue veega solistama ei saa, siis meisterda selle paadi lõike järgi veel paate. Pane neisse küpsiseid, komme või marju ja kutsu naabrilapsed vihmailmapühale.

Head paadisõitu!

Joonistatud PIRET MILDEBERG

Kirjuta noole suunas ruutudesse vastava liiklusvahendi või masina nimetus, arvestades, et sama värvi ruutudes ülalit alla on samad tähed.

Joonistatud HELI VEIGEL

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse aadress:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 697

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697

Kunstiline
toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Tähekest saab
tellida
faks:6616 089
e-mail
tell @tallpost.ee

Trükk
AS Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
REET
REA

Vanasti, kui Põhja-Ameerika avarates rohtlates ei tatsunud veel valge mehe jalg, uitasid seal tohutud piisonite karjad. Kes need piisonid on? Peaksid ikka teadma – need on raskete, sarviliste peakoludega turjakad sõralised; kogukad nagu mingid sakilised mäemürakad. Täisjõus piisonipulliga pole karul ega huntidel erilist tahtmist maid jagada. Nende saagiks langevad vaid vanadusest nõrgad, vigastatud või tõbised piisonikarja liikmed.

Indiaanlased ei suutnud oma elu piisoniteta ette kujutada. Piisoninahku kasutati telkide ehitamiseks, mokassiinide – indiaanlaste pehmete nahkjalatsite valmistamiseks, rihmadeks. Loomade liha oli aga suurte ja väikeste punanahkade peamine toiduaine. Pole siis ime, et piisoneid austati ega tapetud iialgi rohkem, kui oli eluks vajalik. Jõudis aga valge mees preeriasse, siis algasid nii indiaanlastel kui piisonitel murelikud päevad. Tulnukad lasid oma tulirelvadega maha tuhandeid piisoneid, et nende nahku kasudega maha müüa. Nülitud korjused jäeti vedelema – huntidele ja rebastele järada ning raisakulidele nokkida. Piisoneid hävitati ka teisel eesmärgil. Nimelt, indiaan-

lased ei olnud nõus oma maid valgetele võitluseta loovutama. Karjade hävitamisega loodeti indiaanlased nälga jätta. Kahjuks tol ajal ei hoolitud looduskaitsest tuhkagi. Ja peagi oli asi niikaugel, et piisoneid oli looduses üsna vähe.

Õnneks saabusid teised ajad. Inimesed õppisid hindama ja hoidma loodust enda ümber. Endistest hiigelkarjadest ellujäänud loomad koguti looduskaitsealadele, kus nad on kaitstud küttide kuuli eest. Nüüdseks on mure piisonite pärast jäänud minevikku, sest kaitsealade rohumaadel liiguvad taas arvestatavad piisonikarjad.

Meie loomaaia piisoniperele on ka saanud paremad päevad. Hiljuti kolisid nad väikestest aedikutest avarasse rohelist koplisse noorte puude all. Oma uues kodus on piisonid ruttu kodunenud ja moodustanud väikese, kuid tõelise karja. Ka vaataja silmale pakuvad need toredad loomad tunduvalt rohkem rõõmu siin, nende ilusas looduslikus koplis.

Kirjutanud ja joonistanud
SANDOR STERN

Piisonid

